УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
75 pokiв
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-5740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 74125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVI. Ч. 49. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СУБОТА, 15-го БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1969 No. 49. VOL. LXXVI.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

П'ятниця, 14 березня 1969

В АМЕРИЦІ

ДЕПАРТАМЕНТ СПРАВЕДЛИВОСТИ має звертатися до Найвищого Суду ЗСА з просьбою, щоб він змінив своє рішення в справі підслухів телефонічних із дня 10-го березня. Коли Найвищий Суд не змінить свого рішення, то Департамент Справедливости мусітиме відкликати численні оскарження, щоб не дозволити підсудним пізнати матеріяли, які Уряд здобув шляхом недозволених підслухів телефонічних розмов. Треба підслухувати і розмови, що їх ведуть із чужими амбасадами. Виявлення цих розмов було б компромітацією.

ОБ'ЄДНАНІ АВТОМОБІЛЬНІ РОБІТНИКИ гостро виступають проти екстремістичної негритянської групи робітників, яка називає себе Лігою Революційних Робітників. Ця негритянська група автомобільних робітників старається терором застрашувати проводи окремих автомобільних фабрик, шкодячи таким способом зорганізованим 350,000 автомобільних робітників. Провід Об'єднаних Автомобільних Робітників заявив, що не буде обороняти тих негритянських працівників із Ліґи Революційних Робітників, які насильством стараються „здобувати" собі права. Ліґа оскаржує автомобільних робітників в переслідуванні негрів.

В ПЕРШІЙ ДЕКАДІ БЕРЕЗНЯ ЗМЕНШИЛОСЯ число проданих авт в порівнянні з тим самим часом минулого року. Чотири провідні продуценти авт повідомляють, що від 1-10 березня їхні посередники продали 176,586 авт, на 7 відсотків менше, як в тому самому часі 1968-го року, коли продали були 189,675 авт. Найбільше зменшення числа проданих авт має найбагатша автомобільна компанія Дженерал Моторс. Вона цього року продала на 12 відсотків менше авт, як в 1968 році. В березні звичайно продають велике число авт: в 1968 р. — 767,000, а в 1969 р. — 854,000. Зменшення числа проданих авт може бути показником зменшення темпу збільшення економіки.

КОНҐРЕСМЕНИ ПРОПОНУЮТЬ, щоб пасажирські цивільні літаки завжди мали з собою автоматичний електричний прилад - сиґнал, який допомагав би їх віднайти, коли вони зникнуть під час катастрофи. Конґресмен Ричард А. Оттінґер сказав, що впродовж 12-ох місяців шукали за 254 загубленими літаками, на яких летіли 800 пасажирів, і 58 пасажирів не вдалося віднайти. Такі автоматичні електричні сиґнали-прилади мали б коштувати від 80 до 250 дол. Власники летунських ліній виступають проти цього проєкту.

СКОНФІСКОВАНО СКЛАД ЗБРОЇ політичних втікачів коло Кі Весту на Флориді. Поліція натрапила на пораненого Джералда Д. Бейкера, якого везли автом мабуть до шпиталю. Таким чином виявлено таємний склад зброї політичних втікачів із Республіки Гаїті. Заарештовано 12 осіб, в тому двох американців, колишніх членів „Зелених беретів" — окремих армійських відділів, вишколених до партизанки Сконфісковано 16 рушниць, 16 пістолів і колекцію ножів. Вейкер був поранений під час того, як вчився стріляти гострими кулями. Американські фахівці навчали політичних втікачів, як вести партизанку.

У СВІТІ

МОСКОВСЬКІ „ІЗВЄСТІЯ" ПРИНЕСЛИ статтю виразного шантажевого характеру: мовляв, заведення Америкою атомової протиракетної охорони „може пошкодити" американсько - совєтським переговорам про „замороження і поменшення" теперішнього стану атомової зброї в СССР і ЗСА. Однак у тій статті не згадано ні словом, що проблема такої охоронної системи в ЗСА, званої „Сентінел", вринула щойно тоді, коли саме СССР почав будувати таку охоронну систему довкола своїх великих міст.

У ПЕКІНҐУ ВІДНОВИЛИСЬ масові демонстрації проти совєтської амбасади. Вони тривали в минулому тижні від понеділка до четверга, після того прийшла денна перерва, а в останню середу 12 ц. м. зігнано знову сотні тисяч китайців, які облягали впродовж годин будинок амбасади СССР, викрикуючи ворожі гасла. Всі вікна і двері совєтської амбасади були заздалегідь забезпечені дерев'яними віконницями й просто дошками. Не відомо, яку ціль мають комунокитайські проводирі з дальшим під'юджуванням мас проти СССР.

СЛОВАЦЬКИЙ СТАЛІНІСТ ГУСТАВ ГУСАК ВИКИНУВ з партійного секретаріяту ліберала Мірослава Кусого, який був неначе ідеологом компартії Словаччини. Гусак прилюдно закинув Кусому, що той є „правим опортуністом". Гусака розлютило те, що Кусий виступив на сторінках словацького професійного часопису „Праце" з критикою противників демократизації режиму. Гусак був одним із тих, які сприяли совєтській інвазії до Чехо-Словаччини і тому втішався прихильністю Москви.

ЮҐОСЛАВСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ ТІТО ЗАПРОПОНУВАВ на конґресі компартії Юґославії в Београді реорганізацію партійного проводу. За його проєктом — будуть скасовані 11-членний Екзекутивний Комітет і 154-членний Центральний Комітет, а на їх місце будуть покликані до життя 15-членне Екзекутивне Бюро, зложене з представників окремих автономних „республік" Юґославії, і 300-членна партійна Конференція, яка буде збиратися раз у рік. Тіто вважає, що таким чином введеться в Юґославії „колективний провід".

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ ШАРЛЬ ДЕ ҐОЛЛЬ ЗАСТЕРІГСЯ перед президентом Ніксоном, щоб ЗСА й СССР переводили будь-які переговори про европейські справи без докладного інформування Франції та шукання від неї згоди. Зрештою, де Голль солідаризувався з президентом Ніксоном, коли той з'ясував йому, про які справи ЗСА хочуть переговорювати в СССР. Все це офіційно виявив французький міністер закордонних справ Мішель Дебре на парляментарній Комісії для закордонних справ.

ПОНТИФІКАЛЬНА КОМІСІЯ ДЛЯ СПРАВЕДЛИВОСТИ І МИРУ ПОШИРИЛАСЬ. Вона вже мала Підвідділи для справ теології, соціяльного навчання і мирової співпраці, а її новий підвідділ зветься „Для розвитку людей". Ціллю цієї нової клітини буде співпрацювати в ЮНЕСКО й іншими міжнародними та приватними організаціями в ділі викорінювання у світі безграмотности.

АРТУР ҐОЛДБЕРҐ ВИГОЛОСИВ в Лондоні на форумі тамошньої жидівської громади промову, в якій перестерігав, щоб „чотири великі" (ЗСА, Британія, Франція і СССР) не намагалися накинути Ізраїлеві і арабам якоїсь розв'язки, бо — мовляв — єдиний тривкий мир на Близькому Сході може прийти тільки внаслідку безпосередньої згоди Ізраїлю і його арабських сусідів.

АСТРОНАВТИ З АПОЛЛО 9 ЗАВЕРШИЛИ З УСПІХОМ СВОЮ 10-ДЕННУ МІСІЮ. — ВЖЕ В ЛИПНІ ВІДБУДЕТЬСЯ ЛЕТ НА МІСЯЦЬ

Гюстон, Тексас. — 13 березня о год. 12.01 вполудне астронавти Аполло 9 щасливо осіли на океані 360 миль на північний захід від Сан Хуану в Порто Ріко. 10-денний лет астронавтів Аполло 9 довкола Землі вдався вговні, як заявляє адміністратор Космічної Аґенції Джордж Е. Мюллер. Астронавти Дж. Мек Дівітт, Дейвід Р. Скотт і Рассел Л. Швейнкарт злетіли на океан менше як на одну милю від того місця, що було їм призначене, три милі від постою літаконосця Гвадальканал. Телевізійні камери могли передати цілому світові ту сцену, як Аполло 9 спадав на воду. Повний успіх Аполло 9 відкриває шлях до Місяця Аполло 10, який вже 17-го травня полетить аж під сам Місяць та буде там кружляти довкола нього разом із місячним модулем у віддалі 50.000 стіп від Місяця. В липні цього року астронавти Аполло 11 полетять до Місяця, і два з них на місячному модулі мають злетіти на поверхню Місяця досліджувати цю планету. Пізніше вони мають злетіти вгору, щоб об'єднатися з повітряним кораблем Аполло 11, який кружлятиме довкола місяця. Астронавти Аполло 9 за допомогою гелікоптера дісталися на корабель, де перебули лікарські оглядини. На кораблі астронавти застали вже депешу президента Ніксона з ґратуляціями. Ніксон хвалить астронавтів, які впродовж 10 днів тримали в напруженні цілий світ. Президент підкреслює, що астронавти причинились до того, що людина зможе пізнати космос. Президент Ніксон і його дружина запросили всіх трьох астронавтів із дружинами на обід до Білого Дому на 8 годину 27-го березня. Залога Аполло 11 складатиметься з таких астронавтів: Ніл А. Армстронг — цивільний інженер і підполковники летунства Майкел Колінс та Едвін Е. Олдрін. Астронавти Аполло 9 облетіли 151 раз Землю без жадної важливішої перешкоди. Це вперше летіли всі ті складові частини Аполло, які потрібні будуть в леті до Місяця. Жінки трьох астронавтів щасливо бачили на телевізії, як їхні чоловіки злітали з 10денної подорожі по космосі на океан, де їх з трудом виловлювали гелікоптери з розбурханих филь океану. Разом із ними бачили цю сцену мільйони осіб в цілому світі, сидячи при телевізійних апаратах. Телевізія подавала цю програму на основі фот, що їх зроблено на кораблі Гвадалоканал і передано до сателіта, який кружляє довкола Землі і обслуговує радіові стації численних держав. Лет Аполло 9 приніс 9 нових рекордів і побив три давніші. Перший рекорд — пересідання астронавтів з одного космічного корабля до іншого; другий рекорд — об'єднання двох кораблів в космосі, оце вперше літав в космосі місячний модуль, який сам не міг би злетіти на Землю; вперше літав по космосі сателіт, який був найважчий в порівнянні з попередніми, Все це важило разом (Сатурн і обидва космічні кораблі 150 тон.

Сенат ратифікував договір проти поширення атомової зброї

Вашингтон. — В четвер 13 березня ц.р. пленум Сенату ратифікував міжнародний договір проти поширення ядрової зброї 83-ма голосами проти 15, себто на 17 голосів більше, як дві треті голосів, потрібні задля важности ратифікації. Цей договір, насправді узгіднений між ЗСА і СССР впродовж 5-тирічних переговорів на Женевській конференції розброєння, забороняє теперішнім неатомовим державам продукувати власну ядрову зброю та забороняє державам, які мають таку зброю, передавати її неатомовим або постачати матеріял, потрібний для продукції атомової зброї. Водночас цей договір встановляє міжнародну контролю для неатомових держав. Однак шість держав Европейської Спільноти Атомової Енерґії, так званого Евратому, заявили, що вони не підпишуть того договору, поки між Евратомом та Міжнародною Аґенцією Атомової Енерґії, яка має переводити згадану контролю, не прийде до згоди щодо способу, як та контроля має відбуватись. Членом Міжнародної Аґенції Атомової Енерґії є також Совєти і ті европейські держави — Західня Німеччина, Італія, Франція, Голляндія, Бельгія і Люксембурґ, не хочуть влегшувати Совєтам переводити на їх терені військове шпигунство під покришкою міжнародної атомової контролі. Зрештою, Франція заявила, що взагалі того договору не підпише, — так само не підпише його Комуністичний Китай. Покищо не підписали його також Австралія, Японія, Індія й Ізраїль — вони мають найбільші можливості випродукувати власну атомову зброю. Припускають, що президент Ніксон швидко підпише ратифікаційний документ Договір увійде в силу, якщо ратифікують його бодай три атомові держави та 20 інших.

Засідання Паризької конференції про В'єтнам було знову невдачне

Париж. — В четвер 13 березня ц.р. відбулося восьме з черги засідання пленуму Паризької конференції про В'єтнам, але воно знову не дало ніяких позитивних вислідів. Голова американської делеґації Генрі Кебот Ладж у гострій формі таврував бомбардування комуністами південно-в'єтнамських міст, заміновування шляхів, вбивання й калічення цивільних осіб у В'єтнамі. Ладж закинув комуністам, що ціллю такої їхньої офензиви є стероризувати південно-в'єтнамський нарід, щоб він зголосив капітуляцію перед комуністами, але перестеріг, що тієї цілі комуністи ніколи не осягнуть, як і не осягнуть того, щоб ЗСА покинули свого південно-в'єтнамського союзника. Голова північно-в'єтнамської делеґації Хуан Туї голословно заперечив закиди Ладжа щодо жорстокого поведення комуністів супроти цивільного населення у Південному Ве'тнамі, а голова делеґації В'єтконґу Тран Буу Кієм „перестерігав" Америку проти відновлювання налетів проти Північного В'єтнаму та взагалі проти будь-яких відплатних засобів, бо, мовляв, „повна відповідальність" за такі відплатні акти впаде на Америку і її південно-в'єтнамського союзника. Не вважаючи на ті взаємні закиди й гострі слова — четвергове засідання проходило ніби у трохи „лагіднішій" атмосфері. Воно тривало близько 5 годин з півгодинною перервою, під час якої обидві сторони нараджувались — кожна зокрема. Між комуністами з Північного В'єтнаму і В'єтконґу та південними в'єтнамцями все ще нема безпосереднього контакту.

Істленд сумнівається в тому, що вбивник Кінґа Рей не мав спільників

Вашингтон. — Голова Сенатської Правничої Комісії сенатор демократ Джеймс О. Істленд заявив, що він не може повірити в те, щоб вбивник негритянського провідника д-ра Мартина Лютера Кінґа Джеймс Ерл Рей не мав жадного спільника. Сенатор Істленд твердить, що сам Рей натякав на це, що йому могли допомагати якісь інші особи. Сенатор Істленд міркує, що без спільника Рей не міг знати того, що д-р Кінґ прибуде до готелю в Мемфісі, що був навпроти мотелю, в якому Рей замешкав. Сенатор Істленд сказав: „Це ясне для мене, що хтось в мотелі мусів інформувати Рея про це все". Так само оборонець Рея гадає, що мусіла бути змова кількох осіб, щоб так зручно доконати вбивства д-ра Кінґа. Цей оборонець Артур Гейнс твердить, що Рей сказав йому, що мав „контакти" в справі вбивства Кінґа.

В ДІТРОЙТІ ВІДБУЛИСЯ ВЕЛИЧАВІ СВЯТКУВАННЯ 50-ИХ РОКОВИН УКРАЇНСЬКОЇ КАПЕЛІ БАНДУРИСТІВ

Дітройт, Міш. (В. П.) — Відзначення Золотого Ювілею Української Капелі Бандуристів ім. Тараса Шевченка розпочато бенкетом, що відбувся тут у суботу, 8-го березня 1969 р., у Румунській залі на окраїнах міста Дітройту. У Бенкеті взяло участь кругло 600 осіб між ними багато гостей з інших міст ЗСА і Канади як, з Чикаґо, Торонта, Клівленду, Ню Йорку і Міннеаполісу. Бенкет відкрив голова Ювілейного Комітету мистець Е. Козак, програмою проводив інж. Василь Колодчин. Вступну молитву провів о. протоієрей Микола Литваківський, а заключну о. прелат Михайло Бохневич.

В офіційно-мистецькій частині програми віце-президент Державного Центру УНР проф. Микола Степаненко тручив на руки мистецького керівника Капелі Григорія Китастого Грамоту та Хрест Симона Петлюри, яким президент УНР в екзилі М. Лівицький нагородив Капелю. Грамоту міської Ради Дітройту вручила Маруся Бек.

Конферансіє до мистецької програми „Мистці Ювілятам" мав письменник-гуморист Микола Понеділок. У ній виступали Ганна Шерей, Оксана Бринь та Йосип Гошуляк, виконуючи кращі композиції, вбільшості до слів Шевченка. Акомпаніювала Оля Дубрівна-Соловей. Власний твір на честь Капелі зачитала письменниця Ганна Черінь.

Привіти від Виконавчого Органу УНР, СКВУ та УККА зачитав Василь Папіж, як також зачитав листу привітів від мистецьких, наукових та громадських інституцій, що їх одержала Капеля біля чотири десятки. В окремих точках програми підкреслено, під гучний аплявз, значення для організування та розвитку Капелі основоположника Василя Ємця та інших бандуристів-сеньйорів. Заключне слово від Капелі сказав її мистецький керівник Григорій Китастий.

У неділю, 9-го березня 1969, о год. 2.30 по пол. у концертовій залі Форд Авдиторії почався концерт, присвячений патронові Капелі, Великому Кобзареві Тарасові Шевченкові. Концерт мав форму здвигу бандуристів, у програмі якого виступило, побіч Капелі, 6 ансамблів: Дівоча Капеля Бандуристок СУМА з Дітройту під кер. Петра Потапенка, ансамбль з Чикаґо під кер. Анатолія Луппо, з Торонта мист. кер. Валентина Родак, з Віндзору — мист. кер. Євгена Цюра, Кобзарська Студія з Дітройту — кер. Микола Лісківський та Ансамбль Православної Молоді — кер. Петро Китастий.

Капеля бандуристів ім. Тараса Шевченка в 1964 році

Програму концерту розпочала Капеля Бандуристів заповітом Шевченка „Як умру". У вступному слові голова Ювілейного Комітету мист. Едвард Козак привітав 3.000 учасників, що вщерть виповнили простору авдиторію, між ними віцепрезидента УНР в екзилі проф. М. Степаненка. Вказав на значення бандури та кобзарської пісні, що в'яже минуле із сучасним і наснажує народ до змагання за майбутнє.

У Святковій промові письменник Улас Самчук насвітлив історію Капелі, умовини, в яких жила та творчо діяла і зуміла вложити так великий вклад в українську культуру та мистецтво.

З черги Капеля виконала вперше на сцені твір „Битва під Конотопом", до слів П. Карпенка-Криниці, муз. Г. Китастого. У другій частині програми кожний ансамбль виконав по дві пісні, вбільшості до слів Шевченка. Студія з Дітройту вивела Веснянки. У фіналі, під дириґ. Григорія Китастого, виступили разом з Капелею усі ансамблі, виконуючи „Реве та стогне" і „Думи мої". Правдоподібно, що це перший раз в історії кобзарства на сцені появилося разом понад 250 бандуристів. Могутнім „Ще не вмерла Україна" закінчено Ювілейний Концерт.

УВАН в Канаді відбула Шевченківську Сесію

Вінніпеґ. — Не зважаючи на велику кількість імпрез, чайків і святкувань, не зв'язаних із культом Т. Шевченка, що відбувалися в Шевченківську неділю 9-го березня, велике число українських громадян заповнило авдиторію УВАН у „Домі Науки", щоб у 155-річчя з дня народин Пророка України пом'янути його „не злим тихим словом". Двадцять перша Шевченківська Сесія УВАН була — на думку учасників — одною з найкращих імпрез УВАН того типу. В програму Сесії входило: вручення почесної Шевченківської Грамоти УВАН Григорієві й Евдокії Стаховим в признанні за їхню довголітню культурну працю й піддержку науки. Голова Мистецької Кляси Леонід Молодожанин прочитав доповідь на тему „Різьблення Шевченка й Шевченкові пам'ятники" й офіційно відкрив виставу портретів Т. Шевченка таких мистців як: К. Антонович, Б. Божемський, Гр. Крук, своїх власних та інших. Другу доповідь про „переклади Шевченка на світові мови", а зокрема на німецьку (з нагоди сторіччя першого німецького перекладу) виголосив чистою українською мовою професор Манітобського університету Генрі Д. Вібер. Після його доповіді слідували рецитації Шевченка в двадцятьох мовах, виконані під проводом члена Управи УВАН Сергія Мухина запрошеними рецитаторами (переклади англійською, французькою, німецькою, італійською, еспанською, мадярською, білоруською, російською, польською, чеською, словацькою, болгарською, сербо-хорватською та іншими мовами). Сесію закінчено декламацією Шевченкового „Ченця" у виконанні п. Северненка. Після неї присутні оглядали Шевченківську виставку, що триватиме до кінця березня ц. р.

Всі четверо нагороджен Шевченківською премією — діячі найстаршого покоління

Київ. — Опубліковано прізвища чотирьох діячів різних видів мистецтв в Україні, яких відзначено Шевченківською премією за 1969 рік. Цією премією у формі нагрудного значка з зображенням Тараса Шевченка відзначено: письменника Андрія Головка за давній роман „Артем Гармаш", мистця - маляра М. Дерегуса, мистця - маляра К. Трохименка і дириґента Капелі бандуристів А. Міньківського, який, повідомляла московська „Правда" з 10 березня, „близько двох десятиріч беззмінно керує відомим мистецьким колективом". Між нагородженими Шевченківською премією немає ні одного молодого мистця. Головою Комітету Шевченківської щорічної премії є драматург - комуніст О. Корнійчук. У романі „Артем Гармаш", написаному багато років тому, А. Головко з „ленінських партійних позицій" паплюжить боротьбу українського народу за збереження своєї незалежної держави Української Народної Республіки, в карикатурно - злобному дусі малює петлюрівців.

Білоруси в Ню Йорку відзначать 51-шу річницю проголошення Державности Білорусі

Ню Йорк. — Заходами Білорусько - Американської Асоціяції, з її відділами в Ню Йорку, Ню Джерзі та на Лонг Айленді, відбудеться урочисте відзначення 51-ої річниці проголошення Білоруси Незалежною Державою, яку потім збройно зліквідувала „інтернаціональна" Москва Леніна. Білоруське національне свято відбудеться в залях готелю „Вілтмор" при Медісон евню і 43 вулиці, у неділю 23 березня, о год. 2.30 по полудні. Крім промов, буде коротка мистецька програма і в кінці коктейль. Президентом Білорусько-Американської Асоціяції є д-р Влад Курилло, секретарем д-р Р. Горошко. На відзначування річниці проголошення державности Білорусі та для підтримки волелюбних аспірацій білоруського народу, у Сенаті і Конґресі ЗСА відмовляються молитви та проголошується відповідні промови, що потім входять до державного документального видання „Конґрешенел Рекорд".

Шолохов виправдує Сталіна, який „не бачив" своїх помилок

Москва. — у московській „Правді" появилася частина нової повісти Міхаїла Шолохова „Вони боролися за свою країну", де у розмові одного робітника з його фабричним зверхником виправдується Сталіна за його злочини, що їх — мовляв — завинили його співробітники, головно шефи ЧК-КПУ. У тій розмові говориться, що Сталін був „сліпий", бо дивився „очима Єжова", а почав легко прозрівати, дивитись „очима Берії". Ту „сліпоту" приписується Сталінові також тільки від 1937 року, бо ніби він перед тим „бачив". Міхаїл Шолохов — лявреат Нобеля за його твір „Тихий Дон". Цей останній його твір буцім-то довший час чекав на згоду від цензури власне з уваги на контроверсійні завваги щодо Сталіна. Західні коментатори звертають увагу, що так само дочка Сталіна, Світлана Аллілуєва скидала у своїх споминах всю вину за звірства її батька на його дорадників і співробітників.

Василь Дідюк відбуває організаційну поїздку по західній Канаді

Джерзі Сити. — З Головної Канцелярії УНСоюзу повідомляють, що головний радний та обласний організатор Українського Народного Союзу Василь Дідюк з Торонта виїздить дня 17-го березня 1969 року в свою чергову поїздку до північно-західних околиць Канади й відвідає місцевості Давфин, Реджайна, Калґарі й інші. Поїздка триватиме приблизно 4 тижні. Крім звичайних організаційних завдань, поїздка має на меті відмічення в союзових осередках 75-річного ювілею УНСоюзу, який від початків свого існування діяв не лише на території ЗСА, але також серед українських поселенців Канади. В своїй монументальній „Історії Українців Канади", автор д-р Михайло Марунчак, подає окремі Відділи УНСоюзу на території, які існують там вже ранього 1904 року, а то й вчасніше. А орган УНСоюзу „Свобода" став від самого початку на службу канадійських українців, а вже на третьому році свого існування, від 1896 року „вела постійну шпальту „Канадійська Русь".

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 9118.
Supscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5,00. For UNA members monthly 65¢.
Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Нехіть до переговорів

Від 10-го травня минулого року відбуваються в Парижі наради, скликані для замирення у В'єтнамі, а від 25 січня ц. р. ті наради поширено на представників уряду Південного В'єтнаму й комуністичного Фронту Національного Визволення, себто В'єтконґу. Але по нинішній день Паризька конференція не вийшла поза рямки комуністичної пропаґанди й взаємних закидів. Хоч південнов'єтнамський уряд виявив готовість вести переговори безпосередньо з В'єтконґом, а віце - президент Нґуєн Као Кі запропонував у Парижі безпосередні переговори з Північним В'єтнамом — одні й другі відкинули цю пропозицію.

Остання ізраїльсько-арабська війна велася на початку червня 1967 року, і зараз після неї Ізраїль десятки разів закликав своїх арабських сусідів — засісти за конференційний стіл, щоб обговорити всі спірні проблеми і підписати мировий договір. Об'єднані Нації покликали окремого посередника для цієї справи в особі шведського дипломата Гуннара Яррінґа. Однак, Єгипет, а за ним і Сирія та Йорданія, рішуче відмовляються від безпосередніх переговорів з Ізраїлем, хоч не відмовляються від переговорів з названим посередником. Тепер „чотири великі" розпочали вже радитися над цією проблемою на терені ОН, не виключаючи й конференції „на вершинах", але загально переважає думка, що ніяка „накинена" згода на Близькому Сході неможлива, поки заінтересовані сторони, ізраїльці й араби, безпосередньо не погодяться.

Москва вперто відкидає пропозицію Західньої Німеччини щодо переговорів, які скінчилися б підписанням мирового договору, а її сателіт, Східня Німеччина, яка своє існування завдячує 20-ом советським дивізіям на її території, не хоче обговорювати навіть таких справ, як справа пошти й комунікації.

Психологічним джерелом неохоти до переговорів буває звичайно почуття неповноцінности, — щоб, мовляв, „мене не перехитрили". Але ні сучасна Москва, ані в'єтнамські комуністи чи Єгипет із своєю відбудованою збройною силою — не є слабі. Їх нехіть до переговорів — один із доказів цілком ненормальної міжнародної ситуації, тим паче, що в 1946 році створено Об'єднані Нації спеціяльно для мирного полагоджування конфліктів. Тому теперішня міжнародна ситуація вагітна зародками нових сильних потрясень, які мусять довести до радикальної зміни відносин.

За єдиним списком

У неділю 16 березня трудящі України будуть позбавлені права на відпочинок, бо на той день заплянованo чергову трагікомедію виборів за єдиним списком, визначеним згори. Совєтська гра в демократію відома, мабуть, всьому світові, і не варто було б про неї черговий раз писати. „Вибори до місцевих рад" не відіграють жадної ролі в житті українського народу, адже він не може вільно висловити своїх думок, отже й вільно обирати своїх представників. Однак, режим ставить комедію виборів, із суто пропаґандивних міркувань, дуже високо, так високо, що доводиться про ці вибори знову писати. В Україні для проведення трагікомедії 16 березня створено 457 тисяч обласних, районових, міських і сільських „виборчих комісій", у яких, повідомляла „Радянська Україна" з 6 березня, „працюють 1 мільйон 799 тисяч осіб", з того майже 43 відсотки жінок. Тож не лише цієї неділі, а вже й кілька вільних неділь раніше маси людей не мають справжнього віпочинку, і жінки мусять поспішати з місця щоденної праці на так звані виборчі пункти, щоб укладати списки тощо. І все це без будь-якої оплати.

Працівники, зайняті при виборах, не одержують жадної платні, бо це, мовляв, почесний обов'язок. І все ж імперський уряд мусить витрачати грубі мільйони рублів на проведення „виборів". В самій лише Україні довелось обладнати 32 348 виборчих дільниць, придбати коробки - урни, куди голосуючі вкидають свій список, та ін. Усіх виборчих дільниць цього року в УССР буде 425 тисяч — на понад 2 000 більше, як було їх у 1967 році, що викликане зростанням людности, будівництвом нових селищ тощо.

Вибрані „ради" не відіграють жадної ролі, бо вони тільки виконують, але не можуть виносити будь-яких важливіших рішень. Тому й у списку кандидатів цього року тільки 47% членів комуністичної партії, решту місць віддано безпартійним, в основній масі — робітникам і колгоспникам...

16-го березня в СССР відбудеться ще одно посміховисько з демократичного, дійсно народного правління.

В. Ткач

МОСКВА ДІСТАЛА ОБЛИЗНЯ

Не зважаючи на ультимативні вимоги й погрози Москви і Східньої Німеччини, федеральні збори для вибору президента Західньої Німеччини таки відбулися 5 березня на території Західнього Берліну. Ч е р г о в а „проба сил" довкола Берліну закінчилася тим, що Москва дістала облизня.

На президента обрано кандидата соціял - демократів Гайнемана — щоправда, дуже незначною більшістю голосів. Кандидат християнської демократії, Шредер, не пройшов. Громадська думка західнього світу позитивно поставилася до результату виборів, бо на новому президентові не тяжить жадне „нацистське минуле". В Західній Німеччині, в таборі християнських демократів і їх прихильників, панує збентеження. Не тому навіть, що вибір Гайнемана означає певне „полівіння" в політичних настроях суспільства, а насамперед тому, що це вперше по закінченні війни на найвище державне, хоч і лише репрезентативне, становище приходить представник соціял - демократів. Натомість християнські демократи, що ввесь час вели — і ще ведуть — провід у державі, не змогли провести свого кандидата.

Одначе, після виборів громадянство Західньої Німеччини (а, певно, і інших країн Заходу) цікавиться не так особою нового президента, як питанням — чому Москва пішла у відступ і не викликала очікуваної небезпечної кризи довкола Берліну після всіх своїх погроз з приводу місця президентських виборів?

Москва дуже заанґажувалася в цій справі, а тому безумовно втратила на престижі, коли пішла назад. Заповідженими маневрами совєтських і східньонімецьких військ, нотою, в якій закидалося західньонімецькому урядові використування промисловости і населення Берліну для військових цілей і, врешті, заявою, що Совєтський Союз не може ґарантувати безпеки літакам, якими будуть транспортовані президентські виборці, навіть якби це були американські літаки — цим усім Москва створила дуже напружену атмосферу. Ще 2-го і 3-го березня „проба нервів" ішла повним ходом. Але вже 4-го березня почали появлятися заспокійливі комунікати.

Правда, заповіджені маневри таки відбулися і автошляхи до Берліну були замкнені тими днями кількаразово на протяг кількох годин. Але маневри закінчилися на диво швидко, а в т. зв. повітряних коридорах не сталося ні одного інциденту. Совєтська преса і преса деяких комуністичних країн далі пише про „провокацію", але нічого поважного не сталося. Чим це пояснити?

Дехто вважає, що до такого результату спричинилася тверда постава трьох західніх держав, Британії, Франції й, насамперед, ЗСА: заяви президента Ніксона під час його відвідин Берліну були цілком недвозначні. Своє значення мала безперечно і рішуча постава провідних кіл Західньої Німеччини і Берліну. Вони готові були йти навіть на компроміс, щоб полегшити можливості комунікації для населення поміж західньою і східньою частинами Берліну. Але рішуче відкинули вимогу наперед змінити місце президентських виборів і вимагали тривалої догоди в справі комунікації. Виглядало так, що під кінець це була комуністична сторона, яка виступала в ролі прохача. Але нерви провідників Західньої Німеччини таки витримали цю пробу.

Друге пояснення (що про нього згадував і сам президент Ніксон) — це небажання Москви зірвати кризою довкола Берліну пляновані переговори з ЗСА у справі обмеження озброєнь й на інші важливі теми, метою яких було б зменшення напруження поміж Сходом і Заходом. Коли це так, то виходить, що СССР знаходиться в такому стані, що йому дуже залежить на зменшенні цього напруження, на наш погляд, тільки тимчасового, бо аґресивні пляни Москви залишаються без змін.

Є ще одне пояснення: 2-го березня, саме коли „берлінська криза" була на своєму вершку, стався інцидент на китайсько - совєтському кордоні. Чи це не приневолило Москву, з уваги на все зростаючу небезпеку збройного конфлікту на Далекому Сході, зліквідувати „берлінську кризу" навіть ціною втрати свого престижу?

Можливо, що кожне з наведених пояснень відіграло свою ролю і, взяті разом, вплинули на „заспокоєння" совєтської „войовничости". Але з цього треба б уже давно зробити висновок, що Москва у своїй політиці супроти Заходу часто послуговується звичайними блефами: загострює ситуацію для „випробування сил", але поступається, якщо Захід виявляє твердість. Розповсюджене на Заході переконання, що свєтський ведмідь чемний, коли його не дратують, ще раз не справджується. Навпаки, коли з ним поводитися „чемно", тоді він стає нахабним. А коли вдарити його по голові, він відразу лагідніє і починає відступати.

Якщо Захід збагне цю істину про „совєтського ведмедя" і застосує супроти нього не дефензивну, а офензивну тактику, то це вийде тільки на користь західньодемократичного світу.

М. Сосновський

УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО В НАЦІОНАЛЬНОМУ МУЗЕЇ КАНАДИ

Оттава. — Незабаром у Національному музеї Канади в Оттаві буде відкрита шеститижнева виставка зразків українського народного мистецтва, яке зберегли й розвинули українські поселенці на канадійській землі. Більшість зразків, що їх підготовано до виставки, походять з Манітоби, провінції, де є найбільше скупчення українського населення і де зосереджується українське зорганізоване життя. Виставка, фокусом якої будуть українські писанки (в Національному Музеї є понад 700 писанок), відкривається 1-го квітня і триватиме до 10-го травня ц. р. Крім писанок відвідувачі матимуть змогу побачити українські народні музичні інструменти, вироблені в Канаді, народну ношу, килими тощо. 4-го і 5-го квітня відбудеться показ техніки виготовлювання писанок.

Відділ українського народного мистецтва у Національному музеї Канади

Відділ українського народного мистецтва при Національному музеї Канади в Оттаві є складовою частиною т. зв. Слов'янської і Східньоевропейської секції музею. Історія його починається в 1967 році, але, не зважаючи на такий короткий час, там зібрано чимало зразків українського народного мистецтва. За наміченим пляном у цьому відділі мають бути зібрані можливо всі найкращі зразки нашого народного мистецтва в Канаді

Під сучасну пору цей відділ має найбільшу поза Україною збірку народних українських пісень та інструментальної музики, записану на стрічці. Запис продовжується, а рівночасно розпочато збирання зразків нашого народного мистецтва, які знаходяться у різних місцевостях Канади.

Ентузіяст українського народного мистецтва

Заслуга організації при Національному музеї Канади окремого українського відділу з такою багатою збіркою зразків належить керівникові відділу, молодому ентузіястові нашого народного мистецтва, який пов'язав з ним свою професійну кар'єру — Богданові Климашеві. До Оттави Б. Климаш прибув 1967 року, і з тим роком датується організація українського відділу.

Богдан Климаш народився в Торонті, де закінчив середню школу і університет. Свої дальші студії він продовжував у Манітобському університеті (М. А.), а далі в Гарвардському університеті. Протягом літніх семестрів 1959 і 1962 рр. студіював у Карловому університеті в Празі. Тепер працює над докторською дисертацією п. н. „Український фолкльор у Канаді" як докторант Індіяна університету, при якому є один з кращих на північноамериканському континенті Фолкльорний інститут.

Народним мистецтвом Б. Климаш зацікавився ще на початку університетських студій, і це заінтересування в нього скріпилося, коли, по переїзді до Вінніпеґу, він познайомився зі зразками цього мистецтва, які збереглися в Манітобі. Зразки народного мистецтва Б. Климаш почав збирати в 1963 році, і з того часу це стало — як слушно відмітила його дружина Зена — „нашим родинним п і д п риємством". Идеться про те, що кожного літа панство Климаші зі своїми двома малими дочками виїздять до Манітоби на вакації, щоб цей час присвятити на розшуки зразків народного мистецтва. Вислідом цього „родинного підприємства" і є власне ця збірка в Національному музеї Канади.

Пляни на майбутнє

Цих плянів у В. Климаша, як і можна сподіватися, багато. Але, як розповідав він при нашій зустрічі, ледве чи все можна буде перевести в життя. Б. Климаш мріє якнайкраще розбудувати український відділ народного мистецтва при Національному музеї, бо це „найдогідніше з кожного погляду місце, де такі зразки будуть професійно збережені". Він хотів би також, щоб до цієї акції збереження нашого народного мистецтва включилися українські місцеві інституції, церкви, школи. „Ми маємо, — сказав Б. Климаш, — ряд осередків, де зберігаються вишивки, різьба тощо, але все це звичайно занедбане, немає там відповідних фахівців і фондів". Він хотів би, щоб наша спільнота в Канаді використала ті можливості, які дають нам загальноканадійські інституції — музеї, як, наприклад, Національний музей. Під сучасну пору наш відділ в цьому музеї щойно на початковому ступені розвитку (крім Б. Климаша, як керівника відділу, там ще працює пані Д. Боровик), але є всі вигляди на дальший ріст і розбудову.

До українського громадянства в Канаді Б. Климаш звертається з проханням: „Хто має зразки нашого народного мистецтва, хай передасть або продасть їх до Національного музею. Ніякий зразок не сміє пропасти. Спільним зусиллям розбудуймо при Національному музеї наш відділ".

Сподіваємося, що наша громада на цей заклик нашого ентузіяста народного мистецтва відгукнеться.

ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО РЕФОРМУ ПОДАТКІВ

Вашингтон. — Сенатор демократ із Ню Джерзі Гаррісон А. Вілліямс вніс законопроєкт про зменшення прибуткових податків для робітників і для середнєзаможних громадян. Головним пунктом цього проєкту є пропозиція збільшити суму звільнену від оподаткування з теперішніх $600 до $900. Сенатор Вілліямс пропонує звільнити від оподаткування всі видатки на лікування та видатки на подорожі до суми $400. Платники податків мали б зберігати податкові документи впродовж двох, а не як тепер, трьох років. Проєктодавець твердить, що теперішній податковий закон із 1954 року дуже корисний для багатих осіб, які майже не платять податків, бо свої гроші тримають не в банках, а за них купують бонди, які є звільнені від оподаткування.

Ольга Кузьмович

ВЕСНЯНИЙ ПОДУВ НА ЗАМОРОЖЕНУ ГРОМАДУ

Постійні учасники академій та національних святкувань у Ню Йорку давно не бачили такого натовпу, як в неділю 9 березня при вході на залю Інституту Моди. Публіка плила широким, голосним потоком і поміж нею ми бачили з радістю десятки добре знайомих, а таких рідких на наших імпрезах молодих облич. Причина цього зацікавлення проста: вже давно було відомо, що цим разом Шевченківське Свято нашої метрополії буде інакше, не трафаретне. Коли на недовірливі запитання, чи справді не буде промов, молоді діставали потакуючу відповідь — вони прийшли гурмою — і не лише ті, яких привели „за руку", але й ті „самостійні" з середніх та високих шкіл.

Цим разом вони не розчарувалися.

Кілька слів пояснення нашого незаступного Йосипа Гірняка, що погодився вести програму, а далі „Великий Льох" і „Невольник" у виконанні учнів Студії Мистецького Слова. Обидві поеми були відтворені на тлі оригінальної, мистецької обстанови із киданими на екран образами Слави Геруляк, із світляними ефектами Ігоря Шугая і оригінальною музикою композиції Ігоря Соневицького. Прегарні, стилізовані строї С. Ґеруляк, ґраціозні рухи молодих акторок, що, зокрема у „Невольнику", творили виїмково гармонійну цілість укладу пані Роми Прийми - Богачевської, здобули велике признання публіки.

Все було нове, свіже і несподіване. Найбільшою, однак, несподіванкою були виконавці, з яких ні одне не переступило ще 18 років життя. Було їх 11 дівчат і 3 хлопців — за одним виїмком пластунки та пластуни, що поставили собі найбільш гаряче в сьогоднішніх обставинах завдання — не лише вивчити українську мову, але й ширити українське мистецтво серед громади.

Так „Театр Шевченкового Слова" — як названо цей вечір — дзвенів молодими, ясними голосами із вичуттям і майже повністю поправною вимовою — завдяки послідовній і довгій праці молодих адептів Мистецької Студії і їхньої вчительки Лідії Крушельницької.

І тут, на цьому вечорі, в поклоні мистцеві українського слова стали одне поруч одного чи не вперше три покоління його звеличників: довголітній артист українських театрів Й. Гірняк, його учениця та співробітниця Л. Крушельницька і її молоденькі студенти Володимир Артимишин, Михайло Гаврилюк, Оксана Гаврилюк, Ліда Голюка, Надя Диба, Маруся Ґой, Христя Івануса, Уляна Ільницька, Ліда Прокоп, Реня Сафіян, Христя Сливоцька, Наталя Чума, Оксана Шуль, Тарас Яремко.

Рідко доводилося чути такий пророчистий і повний символіки Шевченків „Заповіт", як виголосив його Й. Гірняк на закінчення цього свята. Здавалося, говорив він не до публіки, а до тих юних виконавців, що стояли біля нього на сцені. Здавалося, вони, слухаючи ці їм так добре знані слова, немов би вперше глибоко зрозуміли їх зміст. І це зрозуміння перекинулося, либонь, і на публіку, передусім на молодих слухачів.

Чи може бути успішніший і кращий спосіб відзначення Шевченківських роковин?

Дарма, що прихильники стаґнації знайшли деякі причини критикувати цей вечір. Дарма, що мікрофони завели режисерів у найбільш непригожому місці програми, а наша публіка, звична спізнятися, не могла втихомиритися і перешкоджала виконавцям. Дарма, що не всі молоді виконавці були на однаковому рівні.

Від сцени било свіжістю немов весняного подуву після довгих морозів. І за цей весняний подув повинні ми бути вдячні всім, що проламали кригу конвенціональности і, всупереч сумнівам, перевели цей задум в життя.

Тут в першу чергу треба згадати голову Комітету Об'єднаних Американсько-Українських О р г анізацій Великого Ню Йорку адв. Р. Гуглевича та мистецького керівника проф. І. Соневицького, що дали опіку й поміч для такого свята, а далі всіх чотирьох співробітників пані Лідії Крущельницької. Найбільша, однак, заслуга таки за нею, за її повну посвяти працю із нашою молоддю, а передусім за спроможність дати із себе так багато, за любов до українського слова.

Коли на кінці вистави стояла пані Крушельницька скромно на сцені із китицею квітів, що дали їй учениці-виконавці, нам стали перед очима ті незчисленні дні мандрівок до Народного Дому, незалежно, чи панували спека, дощ чи сніговія, ті безконечні години науки і проб із десятками темпераментних людей та дітвори, той терпеливий, теплий усміх, з яким вона завжди зустрічає своїх молодих учнів. І якою ж малою виглядала нам в той момент ця одна-єдина китиця квітів і якими тихими видавалися оплески публіки.

Але тут не найважливіші зовнішні вияви признання. Нам треба дати Студії Мистецького Слова піддержку і заохоту, а тим нечисленним ентузіястам праці з молоддю виявити вдячність за цей свіжий, молодечий, весняний подув, що може збудить не лише українську громаду Ню Йорку, але також інші наші громади із довгого, зимового сну.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Вп. Інж. М. Е. Л., Ню Йорк: Переслане нам інтерв'ю про „Жіночий Світ" цікаве і вартісне для всебічної інформації про наше минуле в Америці, але... циклостилева відбитка того інтерв'ю насуває здогад, що воно порядком індивідуальної „пресової служби" вислане також іншим редакціям. Наше відношення до таких матеріялів ми вже з'ясовували на цьому місці

Вп. А. М. Чикаго: Дякуємо за „Бібліотечні техніки". Радо використаємо.

Вп. І. Ф., Вудкліф, Н. Дж.: Копію „Недоречного стрілу" одержали і радо використали б, якби критика відносилась до „Свободи". Критика інших періодичних публікацій не належить до нашої практики.

Вп. „Присутній на бенкеті", Маямі, Флорида: Дякуємо за надіслане, але копій не друкуємо, а як часом і попаде на сторінку газети, то через помилку.

Вп. З. І., Джамейка: Дякуємо за „Поведінку молоді". Надрукуємо. Ліпше було б такого роду статті підписувати повним іменем і прізвищем, а не тільки ініціялами.

Вп. Дир. П. П., Філядельфія: Дякуємо, надрукуємо.

Вп. Дир. О. П., Чикаго: Дякуємо за широкий звіт, але для друку в газеті, що має тільки чотири сторінки, його необхідно бодай на половину скоротити. Просіть автора, щоб сам це зробив на своїй колі і переслав нам, а ми радо надрукуємо.

Улас Самчук

З БАНДУРОЮ ПО МАЯМІ

(2)

А трохи згодом ціла автокада навантажена бандуристами шумно котилася великою бетоновою автострадою в напрямку океану, де на його березі чекав півсонний готель. З океану віяв легкий бриз і в його темних віддалях стояло на рейді кілька яскраво освітлених кораблів...

* * *

Мабуть, не дуже довго спалося в мотелі тієї теплої ночі під стрекотіння невтомних цикад і безнастанний гуркіт літаків.

Ранок приходить у всій своїй тропічній величності з синім небом, гарячим сонцем і гамором незнаних птахів у широких коронах кокосових пальм. Мимохіть пригадується моя хатка в Торонті під горбиком на білому тлі снігу і голих, безлистих дерев. Стихійне, егоїстичне почуття вдоволення наповнює тіло і душу. Це несподіване серед зими тепло літа для нас, північних людей, видається своєрідним люксусом, дармащо для інших це звичайні сірі будні. Інколи навіть докучливі, бо вічне літо також не всім відповідає...

Але годі з цим. Перед нами рухливий день. Поперше, їдемо з паном Чутром ще раз на летовище, прилітає бо з онтарійського Гамільтону група бравих танцюристів і ми хочемо їх зустріти. Вони мають доповнити ансамбль бандуристів своїми танцями. Дуже симпатичні молоді люди, за професією не конче театрали, але глибоко віддані цій галузі мистецтва, яке так само, як і пісня, творить чи не основну суть наших народних концертів. Гамільтонська танечна група під орудою Ярослава Клуня — одна з найефектніших цього роду підприємств. Вони виступають в різних осередках українського поселення Канади й ЗСА, а тепер четверо з них — Яр. Ткачук, М. Медвідь, Ів. Арійчук і Р. Броварський з їх керівником Яр. Клунем — їдуть сюди.

Отже, пісня, музика і танець в їх основному сенсі... Українського народного вияву... На Маямі Біч... Можливо вперше в такому автентичному виконанні.

Забираємо наших танцюристів і вже двома машинами наглимо до готелю бандуристів. Це ж бо вже пів до першої години, а вони мали об одинадцятій почати пробу в Маямі Біч Авдиторіюм. Під'їжджаємо до тієї будови з її розкішним заїздом і вже знадвору чуємо бравурну мелодію маршу Китастого на слова Івана Багряного „Пісня про Тютюнника". Цікаво, як цей марш сприймуть мешканці Маямі-Біч? Тим часом тут, у цьому просторі він звучить дуже незалежно.

У фоє і коридорах авдиторіюму багато руху. Великий плякат біля віконець каси, поруч з кількома іншими плякатами, сповіщає про концерт бандуристів. Приходять і відходять люди, перед одним з віконець черга за білетами. Появляються обидва імпресаріо, які помітно хвилюються, чи пощастить їм заповнити цю величезну залю.

Самі ж бандуристи почувають себе „в формі", в нормальному кліматі, вони тут, після довшої концертової перерви, знов разом, і це — найголовніше. Їх диригент вимагає точного, виразного, плястичного виконання, його манера диригування м'яка, делікатна, приятельська, але одночасно свідома, цілеспрямована і наполеглива. Хористи охоче, щиро, майже стихійно відповідають на ці вимоги, і їх цілість звучить, як один віддруховий акорд. Між ними багато старших, уже ветеранів цього діла, як брати Китасті, Садові, Євген Цюра, невтомний адміністратор Петро Гончаренко, Дмитро Черненко. Взагалі всі вони, включаючи кількох молодших — єдине, міцне, зігране, слухняне тіло великого музичного напруження і сили. І в нашій історії цієї справи це чи не найвиразніше концертове з'єднання з величезною, драматичною минувшиною і дуже вагітним культурно-філософським змістом національного приречення.

Після цієї інтермедії наше співаюче і танцююче товариство дістає до сьомої години відпустку. Це значить пляжі, океан...

Сяючий день. Ідемо гуртом широкою, пишною, як примадонна, вулицею Колінс. Це значить білі, стрункі готелі, кокетливі крамниці, театри, приманливі ресторани. До одного з них, вщерть заповненого людом, заходимо, з боєм здобуваємо пару столів і озброюємось картами меню. Вибір ф е н о м е н а л ьний. Крім стандартних ресторанних страв, тут пропонуються і такі провокаційні делікатеси, як домашнього виробу квашена капуста, такі ж огірки, холодний борщ і навіть голубці. Це, розуміється, дуже імпонує нашим вподобанням, і негайно замовляються відповідні об'єкти. З нами також місцевий громадянин, доктор Богдан Бакай, який сам має бандуру, дармащо працює в медично-дослідчому відділі місцевого університету. На цю тему виникає розмова — концерти, згадки, проєкти. Настрій дружби, повноти і вдоволення.

А по обіді думи і серця всіх звертаються до океану. Всіх манить „біч", простір, бриз, багате сонце, невгомонний прибій синьо-зелених водних мас. Недавно ми бачили знімку цього побережжя з висоти 200 миль, зроблену з корабля „Аполло 8" — шматок синього забарвлення на півкрузі маленької коцюби. Але тут, з нашої п о з е м о ї перспективи, це розмах велетенської фантазії велетенських геніїв, які з нічого, „за словом Божим", творили і створили цю унікальну дивовижу.

Конкретно, це довге, рівне побережжя будували й збудували малесенькі будівничі з назвою корали, для того, щоб прийшли сюди інші будівничі з назвою люди, які продовжують їх діло. І, можливо, ніяке інше рослинне оздоблення на земній кулі не підходить і не личить так до цього красвиду, як зелена, пір'їста пальма з її ідеально простою, а одночасно благородною подобою.

Простір, н е в б лаганність, порив. Там десь за синім обрієм новий берег. Африка. Ріо де Оро, щось ще не бачене. Людина з глибини нюйоркських вулиць, людина нікотину, алькоголю і світла електрики — б е з о г лядно рветься до цих чистих, простих і багатих просторів. І ніяке диво, що ввесь цей довгий берег засипаний рожевими і бронзово-брунатними тілами двоногих істот.

(Далі буде)

З нагоди 20-ліття Пластової Станиці в Ню Йорку

(Спогад і міркування)

Смеркає. Ховаючись, сонце в останнє пронизує стрілами променів сірі будівлі, проникає скрізь запорошені вікна. Скло віддзеркалює ясність світла і тому вікна палають. На вулиці люди метушаться, авта повзуть, нетерпляче трублять. Освітлені крамниці та переладовані добром вистави манять пішоходів.

Замкну очі і бачу цю картину барв та звуків, відчуваю пульс великого міста. Перша Евеню, а потім направо, по Дев'ятій вулиці — це моя постійна дорога до малого будинку на розі Другої Евеню. Серед величавого пралісу кам'яних будинків, серед моря незнаних людей, серед невтомного гармидеру Ню Йорку — оаза — пластова домівка.

Мов скульптор своїми руками витискає форму з глини, так тут в оточенні своїх друзів та виховників, під впливом пластових ідей формуються молоді характери. Тут на прикладах учаться життьових правил, учаться шанувати чуже і любити своє.

Тут концентруються усі мрії, бажання та розваги молодих, безжурних літ. Тут творяться нерозлучні приязні і складаються чудові пляни на майбутнє.

Замкну очі. Домівка міститься на другому поверсі. Сходи кам'яні, стрімкі, а в коридорі часто гасне світло. Байдуже. Вгорі велика кімната, підлога дерев'яна, сіра від віку. Вздовж стіни вікна, окрашені зеленими фіранками. Тут і там портрети українських діячів. Серед кімнати стоїть стіл від „стук-пук", завжди зайнятий.

У кімнаті багато молодих людей. Дивлюсь на обличчя — усі знайомі. Вони розмовляють, сміються. Деякі з них в пластових одностроях, стрункі, красні, красні.

Передпокій. На стіні старе поколене дзеркало. Перед ним дівчата, товаришки чешуть волосся, поправляють хустини.

Дальше коридор і ще одна кімната. Тут відбуваються сходини. Молоді голови нахилені, уважно слухають слів впорядників. На стінах відзнаки куренів та гуртків. Серед кімнати — гурток стоїть на струнко. „Відкриваю сходини гуртка . . . юнацьким кличем „СКОБ!"

Із глибини найкращих спогадів виринають сотки моментів, пісень, слів. З джерела пластової домівки випливали незабутні дні: прогульки, Свята Весни, теренові гри, літні табори. . .

Станиця в Ню Йорку святкує 20-ліття. Пластова домівка змінилась, збільшилась, стала модерною. Та дух не змінився. Як і спочатку, сьогодні молоді люди знаходять тут чарівні барви, щоб прикрасити-замаяти ними свій життьовий шлях — Сильно Красно, Обережно, Бистро!

Марта Бачинська

Столичний „Івнінг Стар" помістив велике інтерв'ю із п. Славою Стецько

Вашингтон, Д. К. — Щоденник „The Evening Star" помістив у числі з 5-го березня велике інтерв'ю з редактором англомовного „АБН-Кореспонденс" та інших різномовних видань Центрального Комітету АБН, мґр. Славою Стецько, під наг. „Стверджує зростання неспокою в совєтському бльоці". Інтерв'ю, поміщене під фотознімкою п-ні Слави Стецько, не підписане, бо взяте редакцією того щоденника, котрий, між ін., виступав в обороні проєкту встановлення пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні. Спочатку „Івнінг Стар" подає історичне тло подій з часів другої світової війни, згадуючи про намагання українського народу відділитись від Росії, про проголошення державности в 1941 р. у Львові без відому німецько-фашистівського окупанта та про арешт фашистами тогочасного прем'єра Ярослава Стецька й ін. українських діячів. Газета інформує, що Я. Стецько є президентом світової антикомуністичної організації Антибольшевицького Бльоку Народів і що його дружина, мґр Слава Стецько, „промовляла тут вчора на вечорі, присвяченому 25-річчю створення Антибольшевицького Бльоку Народів". Промова була виголошена англійською мовою. Переповівши історію змагань українців проти російської і німецько- фашистівської окупації, Івнінґ Сстар" згадує, що після 13-місячного перебування в фашистівському кацеті Я. Стецька було випущено, але він був під поліційним наглядом і мусів скриватись. Із своєю дружиною він зустрівся в 1945 р. на території Німеччини. „У наш час наростає націоналізм серед народів Совєтського Союзу", сказала ред. С. Стецько, пов'язуючи це зростання націоналізму з інвазією СССР на Чехо-Словаччину". В інтерв'ю згадано також про статтю совєтолога Віктора Зоржа в „Сандей Стар" з 23 лютого, в якій також говориться, що „наростання націоналізму серед народів, з яких створено СССР, непокоїть Москву".

Редакція програми „Голосу Євангелії в Україну" далі одержує листи від слухачів

Вашинґтон, Д. К. — У днях 27-30 січня ц. р. відбулась 26-та з черги Конвенція Релігійних Радіопрацівників Америки. У працях тієї Конвенції діяльну участь взяв екзекутивний секретар Українського Євангельського Об'єднання пастор В. Боровський. На сторінках пресового органу УЄО, журналу „Євангельський Ранок", що виходить у Дітройті, друкуються уривки з листів з України, які надходять до Редакції „Голосу Євангелії в Україну". У листах вірні повідомляють про свої турботи, про переслідування їх режимом. У числі з лютого 1969 р. опубліковано уривок з листа із східньої частини „УССР" наступного змісту: „Щирий привіт Вам із Великої України! Бажаю написати Вам, що я прочитала книжку „Християнство і націоналізм", — тільки прізвища автора не можу розібрати, але ж Ви його знаєте. Передайте йому дуже щиру подяку за цю книжку. Справедливо написано!!! Як мені жаль, що я одна її прочитала! А було б дуже корисно, щоб її прочитали всі наші українці, — але тепер це тут неможливо й небезпечно поширювати цю книжку. Перечитала я також і „Недоспівану пісню" Михайла Подворняка, як оживила в моїй пам'яті ті події 1944-45 років, про які автор описує.

Оставайтесь з Господом, Ваша сестра — Марія".

Молода українка з Канади про враження з подорожі в Україну

Торонто. — Квартальник Союзу Української Молоді Канади журнал „Сумківець" у числі з січня ц. р. надрукував враження молодої туристки Л. М. з її подорожі по совєтській Україні. Під впливом побаченого, пише авторка, яка не розуміла російської мови: „В Україні мені насувались різні думки і питання. Чому ще й сьогодні цьому народові невільно знати про те, що діється поза межами УРСР. Знає тут народ тільки те, що йому подається в їхніх часописах, льокальних радіопередачах і телебаченнях. Чому так тяжко тут знайти українську книжку по кіосках і книгарнях? Чому на пошті треба було писати адресу тільки російською мовою? Чому формулярі друковані тільки по-російськи? Чому інформується туристів, що Володимир Великий, Ярослав Мудрий і інші були славні російські князі? Що Богдан Хмельницький добровільно з'єднав Україну з Московщиною? Що Шевченко був невіруючою людиною і тому знято хрест із його могили? Чому по ресторанах і крамницях таке нелюдяне відношення до тих, що говорять українською мовою?"

СТУДЕНТИ ВІДЗНАЧАЮТЬ РОКОВИНИ КРУТ

Ню Йорк. — В неділю 16 березня ц.р. тут відбудеться, як про це вже було повідомлено, студентське Крутянське Свято, в програмі якого буде виведена модерна інсценізація п. н. „Крути" з використанням світляних ефектів, фільму і драми. Приготовила програму Українська Студентська Громада Філядельфії. Відбудеться Свято заходами Української Студентської Громади в Ню Йорку у великій залі Фешен Інституту, 225 Вест 24-а вулиця о год. 6:30 вечора.

З НАШИХ БУДНІВ

ПЕРША РОБОТА

Після того, як я повідвідував усіх своїх тіток, вуйків, кузинів, свояків і земляків з Бібрецького повіту, коли кожного з них запевнив урочисто, що дуже люблю Америку, як видихався і відлежався після короткотривалої візити на „острові сліз", Елліс Айленді, — одного дня сказав мені покійний вуйко Лучка, царство йому небесне:

— Ну, Іване, пора тобі взятися за якусь роботу. А щоб ти на початок дуже не перемучився, дістанеш легкий джаб: бери капелюх на голову і веди пса на прохід.

— А куди ж його вести? — спитав я, трохи розгублений.

— Не журися. „Скіпі" знає свої ходи. Він тебе сам попровадить, куди слід, ти лиш тримайся його за смичу, щоб не загубився.

Так виглядала моя перша робота в Америці. Не можна сказати, щоб вона була дуже тяжка, але й не надто легка. Для мене, новоприбулого на цю вільну землю, це була справжня проблема — переходити рухливе й гамірливе перехрестя 42-ої вулиці й 10-ої евню. . . Та й ще з собакою! Правда, наш „Скіпі" вдався розумний і кмітливий собака, недарма він знав і розумів дві мови — українську та й англійську, хоч жадною з них не балакав. Це ж фактично не я йому, а він мені дадав знак, що треба рантом спинитися, врости в землю, коли переміняється світло із зеленого на червоне, а не летіти на зламану голову просто під колеса автомобіля. Раз, пригадую, він гаркнув на мене і потермосив за штанину, коли я пустився йти на червоне світло.

Правду сказав вуйко Лучка — „Скіпі" мав свої улюблені „ходи". Він завжди чомусь тягнув мене за собою в напрямку пристані, до ріки Гадсону, де причалювали великі трансокеанські кораблі. Любив стояти на надбережній і, задерши вгору мордочку, смішно вітрив носом повітря, з якоюсь майже екстазою чи насолодою втягав у ніздрі свіжий, пруджий холодець, що віяв від великої ріки.

Згодом вуйко пояснив мені, чому „Скіпі" так тягнуло до ріки. . . Отож його, „Скіпі", може тримісячним цуциком, подарував вуйкові один матрос, що зійшов був з песятком за пазухою з вантажного корабля-вуглярки і потім не знав, що з тим фантом робити. Може з тиждень після того „Скіпі" скомліє (вуйко казав „плакав") за своїм колишнім паном. Підбігав за кожним надибаним матросом, лестився йому до ніг, скакав на коліна і дзявкотів — аж захлистувався! А потім звик до нових господарів, тобто до вуйка і тітки, не гányaвся більше за моряками, але до великої ріки все одно далі його тягнуло, навіть тоді, коли вже майже осліп, оглух і ледве ноги волік за собою. . .

Двадцять років минає з того часу — наближається ще один ювілей. . . Немає вже в живих моїх вуйків, минувся і наш „Скіпі", що вчив мене, як переходити галасливі нюйоркські перехрестя, за що його з вдячністю згадую на цьому місці. Зацікавленим ще подам коротку інформацію, якої він був раси: „калі" злегка посполичений з вівчаркою. Якийсь далекий кузин небіжчика „Чемного" із Союзівки.

Ікер

МОЛОДА АКТОРКА ЛЯРИСА ПЛАВАН У ГОЛИВУДІ

Голивуд, Каліфорнія. — Член „Амерікен Нешенел Театр енд Академі", кіноакторка в студії „Еллайд Артіст Студіо" Лярриса Плаван закінчила мистецько - театральну школу в Л. Осетинського в Голивуді, яку, між ін., закінчив і відомий кіноактор Юл Брайнер. Народжена в Україні, дівчинкою прибула з батьками до Канади по війні, в 1950-х рр. була членом Спілки Української Молоді Канади. Акторка Ляриса Плаван час до часу виступає через телевізію, однак, дотепер ще не змогла одержати справді великої ролі у фільмах, на що треба мати не лише талант, а особливе щастя. У сусідньому Лос Анджелесі вона виступала в драмі Т.Шевченка „Назар Стодоля" та взагалі не оминає українського мистецького життя.

Т-во „Боян" при Українській Католицькій Церкві в Нюарку

Співоче Т-во „Боян", при Церкві св. І. Хрестителя, Н. Дж. 58 років тому взялося плекати музичну культуру на чужині та співом звеличувати Творця-Бога і підносити наш рідний український обряд та його красу. Дотепер „Боян" успішно концертував і, віримо, що й на будуче залишиться гідним репрезентантом покладеного на нього обов'язку і надії. Хори при наших церквах це їх окраса, тому кожна українська громада повинна гордитися своїм хором та морально підтримувати його. В наших часах роля хору, особливо важлива, а це тому, що хорально - церковний спів там, на Рідних Землях замовк у наслідок формальної ліквідації Церкви. Плекаймо нашу церковну і світську музику, бо в них велика краса.

Два роки тому американська компанія Реквест - Ар. СІ ЕЙ запросила хор наспівати три платівки, з колядками, народними та великодніми піснями. У квітні 1967 року хор підписав з компанією умову - контракт, з вже 23 червня 1967 року наспівав колядки та щедрівки. 23 березня 1969 року хор наспівує другу з черги платівку, тим разом має більше часу, бо мав до розпорядження майже - десять місяців праці на підготову.

Напередодні дати наспівання платівки, 16-го березня хор уряджує самостійний концерт українських народних пісень, о год. 6-тій вечора, в „Мт. Вернон Скул" (остання зупинка автобусної лінії 54). В програмі твори визначних наших композиторів як: М. Лисенка, Кр. Стеценка, М. Леонтовича, Ст. Людкевича, А. Гнатишина та Е. Козака. Пісні виконує хор в супроводі бандур, фортеп'яна та а капелля. Диригує хором М. Добош, фортепіяновий супровід — М. Цибик, ансамбль бандуристів під мистецьким проводом В. Юркевича. В антрактах концерту виступить танцювальна група „Гопак" під керуванням Д. та В. Салабунів.

Масова участь громадянства Нюарку, Ірвінгтону та околиці дуже побажана. Там ми всі заманіфестуємо нашу вдячність хорові за його гарні співи в церкві, а потім поділимося нашими враженнями з концерту. Особливо співочий та музичний світ повинем з'явитися, щоб фаховими порадами допомогти хорові випустити на цей раз добру платівку.

Хор вибирається з прощею до вічного міста Риму та візьме участь у благословенні новозбудованого собору св. Софії. У Римі передбачається авдієнція у Папи Павла VI, Блаженнішого Верховного Архиєпископа Кардинала Йосифа, Впреосвященного Кир Івана, а при тому побачимо пам'ятки історичного значення. З Риму хор відлетить до Франції, а звідти відвідає чудотворну місцевість Люрд. По дорозі додому побачуть Лондон. Поїздка джетом обрахована на два тижні.

Як бачимо, співоче Т-во „Боян" при українській католицькі церкві св. І. Хрестителя в Нюарку — це поважна мистецька одиниця, що розвивається і сумлінно працює, щоб гідно ширити славу українського імені, а з ним і української пісні в світі.

Співоче Т-во „Боян" в Нюарку готове до свого самостійного виступу в дні 16 березня ц. р. Слово тільки за нами: або ми оцінимо їхні зусиля, або своєю байдужністю внесемо недовір'я в ряди хору.

Хай же заля школи „Мт Верном" буде замалою помістити любителів українського мистецтва! Стрічаємося на концерті! (н. н.)

ВИСТАВКА МИСТЦІВ-СТУДЕНТІВ „ВІДДЗЕРКАЛЕННЯ І"

Ню Йорк. — У днях 28, 29 і 30 березня в Літературно-Мистецькому Клюбі при 149 Друга евню між 9-ою та 10-ою вулицями, буде відкрита мистецька виставка „Віддзеркалення І", яку зорганізувала культурно-освітня референтка СУСТА. У виставці беруть участь 20 молодих студентів-мистців. Частина експонатів вже була виставлена 1-го березня в Українському Інституті Америки в Ню Йорку. В Літ.-Мистецькому Клюбі буде змога виставити всі прислані твори. Виставка вартісна й цікава. Студенти-організатори запрошують громадянство її оглянути.

ЮНАЧКИ СУМ — ЧЕМПІОНКАМИ ВІДБИВАНКИ ОНТАРІО В КАНАДІ

Торонто. — Відбиванкова команда СУМ у Торонті знову здобула перше місце у великій Онтарійській області Канади. Тижневик „Гомін України" з 8 березня повідомив, що 1-го березня ц. р. в Торонті відбувся турнір юньйорів за першість Онтаріо у відбиванці. Юначки Осередку СУМ у Торонті змагалися в групі юньйорів, яка налічувала 8 кращих команд провінції Онтаріо.

СПОРТ

Редагує В. Сохан

КАЛЕНДАРЕЦЬ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ

УСК Ню Йорк — Грецько-Ам. СК Ню Йорк, мистецькі змагання „Великої Десятки" Німецько - Американського Футбольного Союзу відбудуться в неділю ,16-го березня 1969, о год. 2-ій по полудні на грищі Айнтрахт Овал в Асторії, Н. Й.

АНДРІЙ ТКАЧ — ЛЕЩЕТАР „ЧОРНОМОРСЬКОЇ СІЧІ"

Андрій Ткач, який здобув в конкуренції з'їздового бігу юнаків перше місце, є лещетарем „Чорноморської Січі" в Нюарку, а не КЛК з Ню Йорку. У звідомленні про лещетарські першості Української Спортової Централі Америки і Канади, яке було поміщене в нашому „Спорті" минулої суботи, 8-го березня, трапилася помилка: ми подали були двічі, на підставі одержаних вислідів змагань, що Андрій Ткач з КЛК Ню Йорку здобув перше місце в групі юнаків, а тепер одержали спростування, що Андрій Ткач є членом „Чорноморської Січі" в Нюарку.

— о —

ВЕЛИКИЙ СПОРТОВИЙ ФЕСТИН „ЧОРНОМОРСЬКОЇ СІЧІ" В НЮАРКУ

Два останні засідання Управи УСТ „Чорноморська Січ" в Нюарку відбулися під знаком інтенсивної підготовки до Великого Спортового Фестину, який має відбутися на Українському Селі в Бавнд Бруку, Н. Дж., 15 червня 1969. Остаточний плян програми для згаданого фестину має підготовити і предложити для обговорення цілого Комітету Програмова Комісія, покликана для згаданого Фестину. Всі присутні на засіданнях поширеної Управи рішили, що згадана імпреза має відбутися по змозі якнайбільше величаво, при чому зроблено старання у місцевому Відділі УККА, щоб дав цій імпрезі теж свій патронат. Організуватиме його УСТ „Чорноморська Січ", але крім усіх змагунів і змагунок УСТ „Чорноморської Січі" з усіх ланок, мала б бути запрошена молодь із Пласту, СУМА та ОДУМ. В програмі передбачені: дефіляда, різні гри, музика з танцями і різні несподіванки.

Щоб це належно підготовити і провести, вибрано окремий Комітет, який для ефективнішої праці поділився на окремі комісії.

Деталі цього фестину мають приготовити окремі комісії не пізніше, як 11-го березня 1969 р. Однак рішено заапелювати до усіх змагунів і змагунок УСТ „Ч. Січ" та до всіх членів і симпатиків залишити собі день 15-го червня 1969 року для участи у фестині „Чорноморської Січі".

І. Я. Х-як

БРІДЖОВІ ЗМАГАННЯ „ЧОРНОМОРСЬКОЇ СІЧІ"

В п'ятницю, 7-го березня, відбулися сходини членів бріджової секції „Чорноморської Січі" Нюарк, на яких оформлено офіційно цю секцію, як ланку „Ч. Січі". У сходинах ланки взяли участь від Управи „Ч. Січі": голова Омелян Твардовський, та члени Управи Михайло Лебедь і Іван Ілемський.

Після сходин відбулися змагання в „Дуплікейт бріджу" за системою Мічела при шости столиках. Першість в позиції „північ-південь" здобули: пані О. Гентиш і Модест Венгринович, а дальші місця зайняли: В. Гентиш і д-р Я. Ляшевич, та проф. Андрушків і І. Хома. Переможцями в позиції „схід-захід" були п-во Стахо, а друге і третє місця припали інж. А. Лапічакові і проф. Е. Федоренкові та панству Миськовим.

В загальному точкуванні (в процентах здобутих точок) чемпіонами вечора були п-во Стахови, а дальші місця, як показує табеля внизу, зайняли учасники змагань в такому порядку:

1. панство Стахови 69.23 %
2. пані Олена Гентиш — — М. Венгринович 58.45 %
3. п. В. Гентиш — — д-р Я. Ляшевич 57.05 %
4. інж. А. Лапичак — проф. Е. Федоренко 54.81%
5. проф. О. Андрушків — І. Хома 52.34%
6. панство Миськові 50.00%
7. Я. Пеленський — М. Яворський 44.83%
8. пані Л. Лапичак — проф. Р. Левицький 44.53%
9. і 10 В. Юркевич — С. Хромовський 40.38%; інж. Д. Демедюк — інж. Я. Букачівський 40.38%
11. інж. М. Тарапацький — М. Дзядів 37.50

М. Яворський ланковий

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

СУБОТА, 15-го БЕРЕЗНЯ 1969 р.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Місячні збори Т-ва Запор. Січ — 117 В.дд. о год. 6:30 веч. в домі Укр. Ветеранів, 33 E. 7th St. Просимо всіх чл. прибути і вирівняти чл. вкладки. — Анна Васараб, секр.